

Структурни деловни статистики

ДС_СДС_А_МК_2020_1

Референтни метаподатоци според ESMS 2.0 структура

1	Контакт
1.1	Организација/ институција за контакт
	Државен завод за статистика
1.2	Организациска единица за контакт
	Одделение за структурни деловни статистики, демографија на претпријатија и статистика на странски афилијации
1.3	Лице за контакт
	Снежана Шиповиќ
1.4	Звање на лицето за контакт
	Раководител на одделение
1.5	Поштенска адреса
	ул. „Даме Груев“ бр. 4, 1000 Скопје, Република Северна Македонија
1.6	Електронска адреса
	snezana.sipovic@stat.gov.mk
1.7	Телефонски број
	00389 2 3295-757
1.8	Факс
	00389 2 3111 336
2	Ажурирање метаподатоци
2.1	Последна потврда на метаподатоците
2.2	Последна објава на метаподатоците
2.3	Последно ажурирање на метаподатоците
	23,09,2022

3	Статистичка презентација
3.1	Опис на податоците
	Со истражувањето се обезбедуваат податоци за бројот на деловни субјекти, вработени, бруто-додадена вредност по фактор трошок, средства за вработените и бруто-деловен вишок. Податоците се публикуваат по сектори на дејност, вкупно и според големина претпријатија дефинирана според бројот на вработени.
3.2	Систем на класификации
	Национална класификација на дејности - НКД Рев.2, што е усогласена со европската класификација НКД Рев.2 .
3.3	Опфат на сектор/и
	<p>Деловни субјекти кои припаѓаат на нефинансискиот сектор, според НКД Рев.2:</p> <ul style="list-style-type: none"> - В/Б - Рударство и вадење на камен - С/В - Преработувачка индустрија - Д/Г - Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација - Е/Д - Снабдување со вода; отстранување на отпадни води, управување со отпад и дејности за санација на околината - F/Г - Градежништво - G/E - Трговија на големо и трговија на мало; поправка на моторни возила и мотоцикли - H/Ж - Транспорт и складирање - I/З - Објекти за сместување и сервисни дејности со храна - J/S - Информации и комуникации - L/J - Дејности во врска со недвижен имот - M/К - Стручни, научни и технички дејности - N/Л - Административни и помошни услужни дејности <p>- O 95/S95 (Поправка на компјутери и предмети за лична употреба и за домаќинствата).</p> <p>Исклучени се секторите A/A, K/I</p> <p>Класификација на институционални сектори, КИС</p> <p>C. 11 Нефинансиски друштва</p> <p>C.14 Домаќинства</p>
3.4	Статистички концепти и дефиниции

Бројот на претпријатија претставува вкупен број на регистрирани правни или физички лица кои биле активни барем во еден дел од референтниот период.

Бројот на вработени се дефинира како број на лица кои склучиле договор за работа и добиваат плата или друг вид надоместок од работодавецот.

Прометот се дефинира како вкупна фактурирана вредност на продадените производи, стоки и услуги продадени на трети лица која не го содржи данокот на додадена вредност. Финансиските, вонредните и останатите приходи не се вклучени во прометот.

Додадена вредност по фактор трошок на производството претставува бруто-приход од работењето на деловните субјекти по коригирањето со субвенциите и индиректните даноци. Во пресметката на додадената вредност се вклучува вредноста на производството и субвенциите, намалена за даноците на производи и производство и вредноста на меѓуфазната потрошувачка која ги опфаќа трошоците за материјали, производни и непроизводни услуги и дел од останатите лични расходи. Приходите и расходите, класифицирани како финансиски, се исклучени од додадената вредност.

Трошоците за вработените ги опфаќаат сите плаќања во готово или во натура кои работодавецот ги плаќа на постојано или на повремено вработените лица за извршената работа во референтниот период. Исто така, се опфаќаат даноците и придонесите за социјално осигурување на вработените кои одат на товар на работодавецот, како и останатите надоместоци на вработените како што се за храна, превоз, отпремнини, награди, помош на вработените и сл.

Бруто-деловен вишок претставува разлика помеѓу додадената вредност, пресметана по фактори на трошок на производството, и средствата за вработените.

3.5	Статистичка единица
	Претпријатие; Самостојни вршители на дејност.
3.6	Статистичка популација
	Сите активни претпријатија од нефинансискиот деловен сектор и самостојните вршители на дејност.
3.7	Референтна област
	НТЕС 1 и 2 (Република Северна Македонија)
3.8	Временска покриеност
	Од јануари 2008 -2009 година , според НКД Рев.1. Од јануари 2009 -2020 година, според НКД РЕв.2.
3.9	Базен период
	Не е применливо

4	Единица на мерење
Број, милиони денари.	
5	Референтен период
Година (календарска година од 01.01. до 31.12.)	
6	Институционален мандат
6.1	Законски акти и други договори
<p>Национални:</p> <p><u>Закон за државната статистика</u> („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/97, 21/07, 51/11, 104/13, 42/14 и 192/15) и</p> <p><u>Програма за статистички истражувања 2013-2017</u> („Службен весник на Република Македонија“ бр. 20/13, 24/14 и 13/15).</p> <p>Меѓународни:</p> <p><u>Регулатива (ЕК) бр. 295/2008 од Европскиот Парламент и Совет од 11/03/2008, во однос на структурно деловните статистики,</u></p> <p><u>Регулатива (ЕЗ) бр. 250/2009 од Европскиот Парламент и Совет од 11/03/2009, во врска со дефинирање на варијаблите, техничкиот формат за дисеминација,</u></p> <p><u>Регулатива (ЕЗ) бр. 251/2009 од Европскиот Парламент и Совет од 11/03/2009, во однос на дата сетови кои треба да се произведат.</u></p>	
6.2	Споделување на податоци
Од 2009 година податоците се доставуваат преку eDAMIS до Евростат.	
7	Доверливост
7.1	Доверливост - политика
<p>Податоците се индивидуални податоци, заштитени со Законот за државната статистика . Податоците што се прибираат од извештајните единици преку статистичките истражувања или индиректно, од административни или од други извори, се доверливи податоци и се користат исклучиво за статистички цели. Резултатот на статистичката обработка може, исто така, да генерира информации кои се сметаат за доверливи, на пример: анонимизирани индивидуални податоци, табели со многу ниско ниво на агрегација, како и сè уште необјавени податоци. Политиката за статистичка доверливост ги содржи основните начела што се применуваат во Државниот завод за статистика.</p>	
7.2	Доверливост - третирање на податоците

Секој индивидуален или личен податок, независно во која фаза на статистичка обработка се наоѓа, има третман на доверлив податок и може да се користи исклучиво за статистички цели. При објавување на податоците за структурните деловни статистики, доверливите податоци се претставуваат со затскривање на податочните ќелии/агрегирање на податоците. Заштитата на доверливоста се врши во случај кога при дисеминација се појавуваат помалку од 3 претпријатија, но и во случај кога во податокот доминираат едно или две претпријатија, односно учествуваат со 75% од дисеминираната вредност.

8 Политика за објавување

8.1 Календар на објавување

Објавувањето на податоците е во согласност со Календарот на објавување кој се подготвува еднаш годишно, пред почетокот на календарската година, а се ажурира квартално.

8.2 Пристап до Календарот на објавување

<http://www.stat.gov.mk/Kalendar.aspx>

8.3 Кориснички пристап

Во согласност со политиката за дисеминација, сите корисници имаат еднаков пристап до статистичките податоци во исто време. Податоците се објавуваат на веб-страницата истовремено за сите корисници кои се информираат од Календарот на навременост и ниеден корисник нема привилегиран третман.

9 Фреквенција на дисеминација

Податоците се објавуваат како :

-претходни податоци

-дефинитивни податоци

10 Достапност и јасност

10.1 Соопштенија

Структурно деловни статистики, 2019

<http://www.stat.gov.mk/PrethodniSoopstenijaOblast.aspx?id=111&rbrObl=39>

10.2 Публикации

Статистички годишник

10.3 Онлајн база на податоци

База на податоци МАКстат- Структурно деловни статистики

http://makstat.stat.gov.mk/PXWeb/pxweb/mk/MakStat/MakStat_StructurniStat

10.4 Пристап до микроподатоци

Во согласност со **Законот за државна статистика** (член 41) и со **Политиката за пристап до анонимизирани микроподатоци за научноистражувачки цели**, податоците што се прибрани за потребите на официјалната статистика може да се користат за научноистражувачки цели ако не е загрозена нивната директна или индиректна идентификација, т.е. откривањето на индивидуалноста на податокот. Пристапот до микроподатоци евозможен само во просторија на ДЗС, а врз основа на претходно доставено и одобрено барање и потпишан договор.

10.5 Друго

Во согласност со Политиката за дисеминација, услугите на ДЗС вклучуваат подготовка на податоци според потребите на корисниците, помош при користењето на библиотечниот материјал и објавените податоци.

Државниот завод за статистика вложува големи напори за развој на производи и услуги кои ќе ги задоволат потребите на различни категории на корисници кои имаат различни потреби, преку разни форми на презентација и пристап до статистичките податоци. Генерално, ограничувањата за пристап до податоци произлегуваат од Политиката за статистичка доверливост и исклучок е направен за научно-истражувачката заедница. Дисеминацијата на микроподатоци за истражувачки цели е во согласност со Политиката за пристап до анонимизирани микроподатоци за научно-истражувачки цели. Податоците од СДС се испраќаат во Евростат.

10.6 Документација за методологијата

Методолошко упатство, национално,

<http://www.stat.gov.mk/MetodoloskiObjasSoop.aspx?id=111&rbrObl=39> ,

Европски регулативи

[Регулатива на ЕК бр.295/2008](#)

[Регулатива на ЕК 250/2009](#)

10.7 Документација за квалитетот

https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/sbs_esms_mk.htm

11	Управување со квалитет
11.1	Обезбедување на квалитетот
<p>Посветеноста на Државниот завод за статистика за обезбедување квалитет на производите и на услугите е содржана во:</p> <p><u>Законот за државната статистика.</u></p> <p><u>Стратегискиот план на Државниот завод за статистика.</u></p> <p><u>Политиката за квалитет на Државниот завод за статистика.</u></p> <p>како и во постојаните напори за усогласување со <u>Кодексот за работа на европската статистика.</u></p> <p>Главните аспекти и процедури за управување со квалитетот во фазите и потпроцесите од статистичкиот бизнис процес-модел, како и добрите практики и насоките за обезбедување квалитет, се документирани во интересен документ „Насоки за обезбедување квалитет на статистичките процеси“.</p> <p>Потребните влезни и излезни метаподатоци, како и релевантните индикатори за квалитет за одделни потпроцеси, се опишани во документот „Упатство за менаџери на статистички истражувања“.</p>	
11.2	Оценка на квалитетот
<p>Структурните деловни статистики (СДС) ја прикажуваат структурата на дејностите што се вршат во една економија со следење на работењето и на резултатите од работењето на деловните субјекти во конкретната дејност. Со СДС се обезбедуваат индикатори со кои може да се анализираат: структурата и развојот на дејностите што ги вршат деловните субјекти (број на новосоздадени претпријатија, дистрибуција на производствената вредност, додадена вредност, вработеноста и слично во различните дејности, прометот, додадената вредност, бруто-деловниот вишок и сл.), како и употребените фактори за производство (број на вработените, средствата за вработените, инвестициите во материјални добра) и и другите елементи што ќе овозможат да се добијат податоци со кои ќе бидат измерени работењето и ефикасноста на деловните субјекти</p> <p>Со тоа се овозможува следење на работењето и на структурните промени на деловните субјекти, што претставува основа за пазарни анализи и за донесување деловни одлуки, а воедно претставува и основа за оцена на основните макроекономски показатели.</p>	
12	Релевантност
12.1	Потреби на корисниците

Податоците од областа на структурните деловни статистики се користат за следење на работењето и структурните промени на деловните субјекти.

Како корисници на податоците се јавуваат:

Државниот завод за статистика - во рамките на статистичкиот систем се употребуваат како основа за пресметка на бруто-домашниот производ, но и за подготовка на пондери за пресметка на индекси на цени, индустриско производство и слично.

Министерствата и засегнатите владини институции, показателите од областа на структурните деловни статистики ги користат за макроекономски анализи, подготовка на стратегии за економски развој, како и за следење на степенот на реализација на усвоените стратегии.

Стопанските комори, трговските здруженија ги користат овие податоци за анализа на пазарните активности, како и за донесување на соодветни стратегии како, на пр., за развој на малите и средните претпријатија.

Деловните субјекти ги користат податоците за пазарни анализи, како и за донесување на одлуки за развој и инвестирање во одредени дејности. Универзитети, професори, студенти, независни аналитичари, експерти и сл.

12.2	Задоволство на корисниците
Државниот завод за статистика спроведува Анкета за мерење на задоволство на корисниците .	
Оваа анкета е спроведена во 2009, 2012, 2015, 2017 и последната во 2019 година	
12.3	Комплетност
Во однос на варијаблите кои се предвидени според Регулацијата бр. 251/2009 на Европската Комисија, ДЗС обезбедува 91% од нив.	
13	Точност и веродостојност
13.1	Севкупна точност
Точноста на податоците се обезбедува преку преземање на мерки за намалување на непримерочните грешки, како и дополнителна споредба и анализа на податоците пред тие да бидат објавени.	
13.2	Примерочни грешки
Не е применливо (истражувањето е со целосен опфат).	
13.3	Непримерочни грешки

Со оглед на тоа што податоците се добиваат од административен извор и сите потребни информации за истражувањето се расположиви во добиената електронска документација, нема појава на непримерочни грешки. Давателите на податоци навреме се законски задолжени за доставување на годишните финансиски извештаи

14 Навременост и точност

14.1 Навременост

T+300 за први резултати.

T+450 за дефинитивни податоци.

14.2 Точност

Сите податоци се објавени според роковите во Календарот на објавување и навремено проследени/испратени до Евростат

15 Кохерентност и споредливост

15.1 Географска споредливост

Постои географска споредливост на дисеминираните податоците на национално ниво.

Во однос на географската споредливост со останатите европски земји, исто така, е обезбедена споредливост бидејќи податоците се прибираат во согласност со европските регулативи. Одредени споредби може да бидат лимитирани поради разликите во националните сметководствени системи како основа за пресметка на варијаблите.

15.2 Временска споредливост

Податоците за структурните деловни статистики се разграничени во две временски серии кои не се споредливи поради примената на различни верзии на Националната класификација на дејностите.

Во 2008-2009 година податоците се агрегирани по сектори на дејности според НКД Рев.1.

Во 2009 година податоците се пресметани и дисеминирани и според НКД Рев.1. и според НКД Рев.2.

Од 2009 година е обезбедена споредливост на податоците без прекин во временската серија според НКД Рев.2. Бројот на референтни периоди во временската серија од последниот прекин е 11.

15.3 Меѓудоменска кохерентност

На микро ниво е направена споредба со податоците од СДР. На макро ниво е направена споредба со податоците од Национални сметки.

15.4	Внатрешна кохерентност								
Внатрешна кохерентност на податоците е обезбедена, податоците се контролираат и анализираат во процесот на производство.									
16	Трошок и оптовареност								
Нема трошоци за прибирање на податоците, ниту пак оптовареност на извештајните единици бидејќи се преземаат директно (електронски) од административен извор.									
17	Ревизија на податоците								
17.1	Политика за ревизија на податоците								
Во согласност со Политиката за ревизија .									
17.2	Практика за ревизија на податоците								
Ревизија на податоците се прави редовно, по добивањето на дополнителниот дата сет на финансиски извештаи кои деловните субјекти ги доставуваат вон предвидениот рок, односно ревидираните финансиски извештаи од страна на ревизорските авторитети.									
18	Статистичка обработка								
18.1	Извори на податоци								
<table border="1"> <thead> <tr> <th><i>Извор</i></th> <th><i>Назив на збирка</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Централен регистар на РМ</td> <td>Регистар на годишни сметки</td> </tr> <tr> <td>Фонд за пензиско и инвалидско осигурување на РМ</td> <td>База на податоци на осигуреници</td> </tr> <tr> <td>Државен завод за статистика</td> <td>Редовни статистички истражувања</td> </tr> </tbody> </table>		<i>Извор</i>	<i>Назив на збирка</i>	Централен регистар на РМ	Регистар на годишни сметки	Фонд за пензиско и инвалидско осигурување на РМ	База на податоци на осигуреници	Државен завод за статистика	Редовни статистички истражувања
<i>Извор</i>	<i>Назив на збирка</i>								
Централен регистар на РМ	Регистар на годишни сметки								
Фонд за пензиско и инвалидско осигурување на РМ	База на податоци на осигуреници								
Државен завод за статистика	Редовни статистички истражувања								
18.2	Фреквенција на прибирање податоци								
Годишна.									
18.3	Прибирање на податоците								
Податоците се превземаат од административен извор, на магнетен медиум.									
18.4	Проверка на податоците								

Првичната контрола на базата на податоци се врши програмски, од страна на Централниот регистар во текот на електронското прибирање. По преземањето на податоците, се врши логичка и математичка валидација на податоците, како и споредба на податоците за основните категории од работењето во претходната година. За споредба се користат дополнителни извори: ПИОМ, УЈП и сл. Секое поголемо отстапување се проверува на терен и доколку има потреба, се коригираат одредени белези.

18.5 **Компилирање податоци**

Прибраните информациите се обработуваат во SAS base програма според соодветен алгоритам за праметка на дефинираните варијабли, на ниво на деловен субјект. Во процесот на обработка на податоците се вклучени низа математички и логички контроли кои обезбедуваат кохерентност на податоците и нивна временска конзистентност. Пресметаните варијабли на ниво на деловен субјект се агрегираат на вкупно ниво и според сектори на дејности. За валидација на податочните сетови се користи EDIT tool - алатката за валидација на Евростат, која е и услов за трансмисија на податоците до базата на Евростат. Алатката овозможува контрола на доверливоста на податоците и заштита на индивидуалните податоци според правилата за заштита.

18.6 **Прилагодување**

Не е применливо, не се врши прилагодување на временската серија и сезонско прилагодување на податоците.

19 **Коментар**

Нема коментар

A.1 **Анекси**